

Neljapäev, 19. mai 2022

P9_TA(2022)0212

Õigusriigi olukorda käsitlev komisjoni 2021. aasta aruanne

Euroopa Parlamendi 19. mai 2022. aasta resolutsioon õigusriigi olukorda käsitleva Euroopa Komisjoni 2021. aasta aruande kohta (2021/2180(INI))

(2022/C 479/02)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (ELi leping) ning eelkõige selle artiklit 2, artikli 3 lõiget 1, artikli 3 lõike 3 teist lõiku, artikli 4 lõiget 3 ning artikleid 5, 6, 7, 11, 19 ja 49,
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping) ja eelkõige selle artikleid, mis käsitlevad liidus demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste austamist, kaitset ja edendamist, sealhulgas artikleid 70, 258, 259, 260, 263, 265 ja 267,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „põhiõiguste harta“),
- võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat, eelkõige otsuseid kohtuasjades C-156/21: Ungari vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu ⁽¹⁾ ning C-157/21: Poola vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu ⁽²⁾ liidu eelarve kaitsmise meetmete kohta,
- võttes arvesse komisjoni 20. juuli 2021. aasta teatist „2021. aasta aruanne õigusriigi kohta. Õigusriigi olukord Euroopa Liidus“ (COM(2021)0700),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) ⁽³⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta direktiivi (EL) 2018/1808, millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), et võtta arvesse muutuvat turuolukorda ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks ⁽⁵⁾ (edaspidi „õigusriigi tingimuslikkuse määrus“),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrust (EL) 2021/692, millega luuakse kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1381/2013 ning nõukogu määrus (EL) nr 390/2014 ⁽⁶⁾,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,
- võttes arvesse ÜRO inimõiguste ja põhivabaduste kaitset käsitlevaid õigusakte ning ÜRO inimõiguste olukorra üldise korrapärase läbivaatamise protsessi soovitusi ja aruandeid, samuti ÜRO lepingute järelevalveorganite kohtupraktikat ja Inimõiguste Nõukogu erimenetlusi,

⁽¹⁾ Kohtuotsus, 16. veebruar 2022, Ungari vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu, C-156/21, ECLI:EU:C:2022:97.

⁽²⁾ Kohtuotsus, 16. veebruar 2022, Poola Vabariik vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu, C-157/21, ECLI:EU:C:2022:98.

⁽³⁾ ELT L 119, 4.5.2016, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 303, 28.11.2018, lk 69.

⁽⁵⁾ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1.

⁽⁶⁾ ELT L 156, 5.5.2021, lk 1.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo, rahvusvähemuste ülemvoliniku, meediavabaduse esindaja ja muude Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) organite soovitusi ja aruandeid,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja Euroopa sotsiaalharta, Euroopa Inimõiguste Kohtu ja Euroopa sotsiaalõiguste komitee kohtupraktikat ning Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee, ministrite komitee, inimõiguste voliniku, rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni, diskrimineerimisvastase, mitmekesisuse ja kaasatuse juhtkomitee, Veneetsia komisjoni ja teiste asutuste konventsioone, soovitusi, resolutsioone, arvamusi ja aruandeid,
- võttes arvesse 23. mai 2007. aasta Euroopa Nõukogu ja Euroopa Liidu vahelist vastastikuse mõistmise memorandumit ja nõukogu 8. juuli 2020. aasta järeldusi ELi prioriteetide kohta koostööks Euroopa Nõukoguga 2020.–2022. aastal,
- võttes arvesse komisjoni 20. detsembri 2017. aasta põhjendatud ettepanekut nõukogu otsuse kohta, millega järeldatakse ilmselt ohtu, et Poola Vabariik rikub oluliselt õigusriigi põhimõtet, ja mis esitati vastavalt ELi lepingu artikli 7 lõikele 1 (COM(2017)0835),
- võttes arvesse 18. septembril 2020. aastal käivitatud ELi rassismivastast tegevuskava 2020–2025 „Võrdõiguslik liit“ (COM(2020)0565),
- võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 9. novembri 2021. aasta aruannet „Antisemitism: ülevaade Euroopa Liidus registreeritud antisemiitlikest vahejuhtumitest aastatel 2010–2020“,
- võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 22. septembril 2021. aastal avaldatud aruannet „Protecting civic space in the EU“ (Kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kaitsmine ELis) ning ameti muid aruandeid, andmeid ja vahendeid, eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste infosüsteemi (EFRIS),
- võttes arvesse oma 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta ⁽⁷⁾,
- võttes arvesse oma 1. märtsi 2018. aasta resolutsiooni komisjoni otsuse kohta kohaldada ELi lepingu artikli 7 lõiget 1 seoses olukorraga Poolas ⁽⁸⁾,
- võttes arvesse oma 19. aprilli 2018. aasta resolutsiooni vajaduse kohta luua Euroopa väärtuste rahastamisvahend, millega toetatakse Euroopa Liidus kohalikul ja riigi tasandil põhiväärtusi edendavaid kodanikuühiskonna organisatsioone ⁽⁹⁾,
- võttes arvesse oma 12. septembri 2018. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta, millega kutsutakse nõukogu üles järeldama ELi lepingu artikli 7 lõike 1 alusel ilmselt ohtu, et Ungari rikub oluliselt liidu aluseks olevaid väärtusi ⁽¹⁰⁾,
- võttes arvesse oma 14. novembri 2018. aasta resolutsiooni vajaduse kohta luua ELi terviklik demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste kaitse mehhanism ⁽¹¹⁾,

⁽⁷⁾ ELT C 215, 19.6.2018, lk 162.

⁽⁸⁾ ELT C 129, 5.4.2019, lk 13.

⁽⁹⁾ ELT C 390, 18.11.2019, lk 117.

⁽¹⁰⁾ ELT C 433, 23.12.2019, lk 66.

⁽¹¹⁾ ELT C 363, 28.10.2020, lk 45.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse oma 16. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaste Poolat ja Ungarit käsitlevate käimasolevate kuulamiste kohta ⁽¹²⁾,
- võttes arvesse oma 8. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni õigusriigi ja põhiõiguste kohta Bulgaarias ⁽¹³⁾,
- võttes arvesse oma 7. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta ⁽¹⁴⁾,
- võttes arvesse oma 13. novembri 2020. aasta resolutsiooni COVID-19 leviku tõkestamise meetmete mõju kohta demokraatiale, õigusriigile ja põhiõigustele ⁽¹⁵⁾,
- võttes arvesse oma 26. novembri 2020. aasta resolutsiooni aruande kohta, mis käsitleb põhiõiguste olukorda Euroopa Liidus aastatel 2018–2019 ⁽¹⁶⁾,
- võttes arvesse oma 24. juuni 2021. aasta resolutsiooni, mis käsitleb komisjoni 2020. aasta aruannet õigusriigi kohta ⁽¹⁷⁾,
- võttes arvesse oma 8. juuli 2021. aasta resolutsiooni liidu eelarve kaitsmiseks kehtestatud üldise tingimuslikkuse korra kohaldamise suuniste koostamise kohta ⁽¹⁸⁾,
- võttes arvesse oma 8. juuli 2021. aasta resolutsiooni Ungari Rahvuskogus vastu võetud õiguslikest muudatustest tingitud ELi õiguse ja LGBTIQ kodanike õiguste rikkumise kohta Ungaris ⁽¹⁹⁾,
- võttes arvesse oma 14. septembri 2021. aasta resolutsiooni LGBTIQ õiguste kohta ELis ⁽²⁰⁾,
- võttes arvesse oma 16. septembri 2021. aasta resolutsiooni meediavabaduse ja õigusriigi olukorra edasise halvenemise kohta Poolas ⁽²¹⁾,
- võttes arvesse oma 20. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni Euroopa meedia kohta digikümnnendil: tegevuskava taastamise ja ümberkujundamise toetamiseks ⁽²²⁾,
- võttes arvesse oma 21. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni Poola õigusriigi kriisi ja ELi õiguse ülimuslikkuse kohta ⁽²³⁾,
- võttes arvesse oma 11. novembri 2021. aasta resolutsiooni demokraatia ning massiteabevahendite vabaduse ja mitmekesisuse tugevdamise kohta ELis: tsiviil- ja kriminaalõiguse kohaste meetmete lubamatu kasutamine ajakirjanike, valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna vaikima sundimiseks ⁽²⁴⁾,
- võttes arvesse oma 11. novembri 2021. aasta resolutsiooni Poola *de facto* abordikeelu esimese aastapäeva kohta ⁽²⁵⁾,

⁽¹²⁾ ELT C 270, 7.7.2021, lk 91.

⁽¹³⁾ ELT C 395, 29.9.2021, lk 63.

⁽¹⁴⁾ ELT C 395, 29.9.2021, lk 2.

⁽¹⁵⁾ ELT C 415, 13.10.2021, lk 36.

⁽¹⁶⁾ ELT C 425, 20.10.2021, lk 107.

⁽¹⁷⁾ ELT C 81, 18.2.2022, lk 27.

⁽¹⁸⁾ ELT C 99, 1.3.2022, lk 146.

⁽¹⁹⁾ ELT C 99, 1.3.2022, lk 218.

⁽²⁰⁾ ELT C 99, 1.3.2022, lk 218.

⁽²¹⁾ ELT C 117, 11.3.2022, lk 151.

⁽²²⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0428.

⁽²³⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0439.

⁽²⁴⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0451.

⁽²⁵⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0455.

Neljapäev, 19. mai 2022

- võttes arvesse oma 15. detsembri 2021. aasta resolutsiooni korruptsiooni, reeglitevastaselt tehtud kulutuste ning ELi ja riiklike rahaliste vahendite omastamise vastaste ennetusmeetmete hindamise kohta erakorraliste rahaliste vahendite ja kriisiga seotud kuluvaldkondade puhul ⁽²⁶⁾,
 - võttes arvesse oma 16. detsembri 2021. aasta resolutsiooni põhiõiguste ja õigusriigi kohta Sloveenias, eelkõige Euroopa Prokuratuuri prokuröri kandidaatide nimetamisega viivitamise kohta ⁽²⁷⁾,
 - võttes arvesse oma 9. märtsi 2022. aasta resolutsiooni välissekkmise kohta kõigisse Euroopa Liidu demokraatlikesse protsessidesse, sealhulgas desinformatsiooni kohta ⁽²⁸⁾,
 - võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 3. juuni 2021. aasta eriaruannet 09/2021 „ELi mõjutav väärinfo: probleemiga tegeletakse, kuid seda ei ole veel lahendatud“,
 - võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 10. jaanuari 2022. aasta eriaruannet 01/2022 „ELi toetus õigusriigi toimimisele Lääne-Balkani riikides: pingutustest hoolimata ei ole põhiprobleemid endiselt lahendatud“,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni, õiguskomisjoni, eelarvekomisjoni, põhiseaduskomisjoni ning petitsioonikomisjoni arvamusi,
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A9-0139/2022),
- A. arvestades, et liit rajaneb ELi lepingu artiklis 2 sätestatud ühistel väärtustel, milleks on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine – väärtustel, mida jagavad ELi liikmesriigid ja mille peavad liiduga ühinemisel omaks võtma kandidaatriigid, sest need moodustavad osa Kopenhaageni kriteeriumidest, ning neid väärtusi ei saa pärast ühinemist eirata ega ümber mõtestada; arvestades, et demokraatia, õigusriik ja põhiõigused on üksteist vastastikku tugevdavad väärtused, mille õõnestamine võib liidule ning selle kodanike õigustele ja vabadustele süsteemset ohtu kujutada; arvestades, et õigusriigi austamine on liidule tervikuna ja selle liikmesriikidele siduv kõigil valitsemistasanditel, kaasa arvatud omaavalitsusüksustele;
- B. arvestades, et ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõte paneb liidule ja liikmesriikidele kohustuse abistada üksteist täielikus vastastikusel austuses aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel, ning paneb liikmesriikidele kohustuse kasutada kõiki asjakohaseid üld- või erimeetmeid, et tagada aluslepingutest või liidu institutsioonide õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine;
- C. arvestades, et iga-aastane õigusriigi järgimise läbivaatamise tsükkel väärrib heakskiitu ja täiendab olemasolevaid vahendeid, mis on loodud ELi lepingu artikli 2 väärtuste säilitamiseks, käsitledes olukorda kõigis ELi liikmesriikides aruandes, võttes aluseks neli sammast, mis mõjutavad otseselt õigusriigi järgimist;
- D. arvestades, et ilma konkreetsete soovitude ja tulemuslike järelmeetmeteta ei pruugi olla võimalik õigusriigi olukorda käsitleva aruande põhjal tulemuslikult ja õigeaegselt ennetada, tuvastada ega kõrvaldada õigusriigi alaseid süsteemseid probleeme ja tagasilanguseid, mida on viimastel aastatel täheldatud mitmes ELi liikmesriigis;
- E. arvestades, et liikmesriigid kehtestasid COVID-19 pandeemia reageerimiseks erakorralised meetmed; arvestades, et selleks, et olla seaduslikud, pidid need põhiõiguste või -vabaduste piiramisel olema kooskõlas vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega; arvestades, et mõned liikmesriigid on täheldanud negatiivseid suundumusi õigusriigi rakendamisel, kui valitsused on kasutanud erakorralisi meetmeid ettekäändena demokraatliku kontrolli ja tasakaalu nõrgendamiseks;

⁽²⁶⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0502.⁽²⁷⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0512.⁽²⁸⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0064.

Neljapäev, 19. mai 2022

- F. arvestades, et olemasolevaid mehhanisme on vaja tugevdada ja ühtlustada ning tuleb töötada välja ühtne terviklik ELi mehhanism demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste tulemuslikuks kaitsmiseks ning tagada, et ELi lepingu artikli 2 väärtusi järgitaks nii kogu liidus kui ka kandidaatriikides, ehkki neile kohaldatakse erinevaid järelevalvekordi, nii et liikmesriikidel ei oleks võimalik välja töötada riigisiseseid õigusakte, mis on vastuolus ELi lepingu artikli 2 sätete kaitsega;
- G. arvestades, et õigus väljendusvabadusele ja teabele ning üldsuse osalemise õigus on demokraatia nurgakivid;
- H. arvestades, et vaenukõne vastu võitlemise eksperdikomitee Euroopa Nõukogus on koostanud Ministrite Komitee soovitusel vaenukõne vastase võitluse kohta, milles esitatakse mittesiduvad suunised selle nähtusega tegelemiseks ning mis ootab praegu vastuvõtmist 2022. aastal⁽²⁹⁾; arvestades, et hiljuti loodud vaenukuritegude vastu võitlemise eksperdikomiteele on tehtud ülesandeks koostada 2023. aasta lõpuks Ministrite Komitee soovitusel vaenukuritegude kohta;
- I. arvestades, et kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm võimaldab otsest ja paindlikku toetust kodanikuühiskonna osalejatele, kes edendavad ja kaitsevad ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi kohalikul, riiklikul ja Euroopa tasandil;

Õigusriigi olukorda käsitlev 2021. aasta aruanne: üldised märkused

1. tunneb heameelt komisjoni teise õigusriigi olukorda käsitleva aastaaruande üle; märgib, et parlament kasutab seda aastaaruannet korrapäraselt teabeallikana ja sisendina, kui arutatakse õigusriigi olukorda konkreetses liikmesriigis; tunneb kahetsust, et komisjon ei käsitlenud täiel määral soovitusi, mille Euroopa Parlament tegi oma 24. juuni 2021. aasta resolutsioonis, mis käsitleb komisjoni 2020. aasta aruannet õigusriigi kohta, eelkõige soovitusi laiendada aruandluse kohaldamisala, et hõlmata kõiki ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi, eristada süsteemseid ja üksikuid rikkumisi ning anda põhjalikumaid ja läbipaistvamaid hinnanguid ning võtta meetmeid rikkumistele reageerimiseks; peab neid soovitusi endiselt asjakohasteks ning toonitab neid taas;
2. tunneb heameelt selle üle, et komisjoni iga-aastases aruandes käsitletakse nii kohtusüsteemide toimimist, korruptsioonivastast raamistikku ja meedia mitmekesisust kui ka teatavaid kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga seotud institutsioonilisi küsimusi, sealhulgas teatud määral kodanikuühiskonna tegutsemisruumi; peab aga kahetsusväärseks, et 2021. aasta aruandes ei käsitletud piisavalt üksikasjalikult ega ulatuslikult kõiki õigusriigi küsimusi; soovib komisjonil analüüsida õigusriigi küsimusi igas sambas kõigi ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtuste ja põhiõiguste hartas esitatud põhiõiguste seisukohast; nõuab, et aruandesse lisataks ka teised Veneetsia komisjoni 2016. aasta õigusriigi kontrollnimekirja olulised elemendid, nagu võimu kuritarvitamise vältimine, võrdsus seaduse ees ja mittediskrimineerimine ning õiguskaitse kättesaadavus, sealhulgas aspektid seoses õigusega õiglasele kohtumenetlusele; kordab oma üleskutset komisjonile lisada tulevastesse aruannetesse vanglatingimuste hinnang;
3. märgib rahuloluga, et aruanne sisaldab riigipõhiseid peatükke; tunnustab komisjoni jõupingutusi teha koostööd riikide valitsustega ja parlamentidega, Euroopa Parlamendiga ning samuti kodanikuühiskonna ja teiste riiklike osalejatega; kutsub liikmesriike üles tegema komisjoniga ennetavat koostööd ja avalikustama oma kirjalikud esildised, et võimaldada sõltumatutel ekspertidel ja kodanikuühiskonna rühmadel fakte kontrollida ja neile reageerida ning tagada täielik läbipaistvus; julgustab komisjoni analüüsi jätkuvalt süvendama ja kutsub teda üles tagama, et selleks on piisavalt ressursse, sealhulgas inimressursse, jõudmaks suure hulga mitmesuguste sidusrühmadeni; usub, et rohkem aega ja tähtsust tuleks omistada komisjoni riigikülastustele, eelkõige kohapeal; kutsub komisjoni üles suurendama üldsuse teadlikkust nendest külastustest, et edendada õigusriigi kultuuri riiklikul tasandil; väljendab heameelt komisjoni külastuste üle riikide parlamentidesse, et tutvustada aruande tulemusi;

⁽²⁹⁾ Ministrite Komitee vaenukõne vastast võitlust käsitleva soovitusel vaenukõne vastu võitlemise eelnõu tekst, kättesaadav aadressil <https://rm.coe.int/draft-recommendation-on-combating-hate-speech-public-consultation-v-18/native/1680a2ef25>; vastav uudis on avaldatud aadressil <https://www.coe.int/en/web/committee-antidiscrimination-diversity-inclusion/-/the-cdadi-finalised-important-deliverables-at-its-fourth-plenary-meeting>.

Neljapäev, 19. mai 2022

Metoodika

4. rõhutab asjaolu, et kõiki liikmesriike kontrollitakse samade näitajate ja metoodika alusel ilma ühtki liikmesriiki diskrimineerimata; kutsub komisjoni üles täpsustama näitajaid, mida kasutatakse liikmesriikide õigusriigi olukorra hindamiseks; kutsub komisjoni üles korraldama igal aastal septembris ELi väärtuste nädala, mille jooksul esitletakse aruannet Euroopa Parlamendile ja liikmesriikide parlamentidele samaaegselt ja see lõimitakse paremini ELi õigusemõistmise tulemustabeliga, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti põhiõiguste aruande ja meedia mitmekesisuse seirega; on arvamisel, et praegu on õigusriigi olukorda käsitlev aruanne liikmesriikides valitsevat olukorda kirjeldav dokument, kuid see peaks olema analüütiline ja normatiivne vahend, kui tahetakse täita selle ennetus- ja leevendamisalaseid eesmärgi; rõhutab, et liikmesriikide olukorra põhjalik analüüs nõuab õigusriigi olukorra üldist analüüsi liikmesriikides ja hinnangut sellele; rõhutab, et kui esitatakse erineva iseloomu või raskusastmega puudujääke või rikkumisi, tekib oht, et kõige rängemaid õigusriigi rikkumisi hakatakse pidama ebaolulisteks; nõuab tungivalt, et komisjon eristaks oma aruandlust, tehes selgemal ja arusaadavamal viisil vahet süsteemsetel ja sihilikel õigusriigi põhimõtete rikkumistel ning ühekordsetel rikkumistel;

5. peab kahetsusväärseks asjaolu, et aruandes ei tunnistata selgelt õigusriigi olukorra sihilikku tagasilangust riikides, mille suhtes on käimas ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohased menetlused, eelkõige Poolas ja Ungaris, ning ei tehta kindlaks õigusriigi puudujääke mitmes liikmesriigis; kutsub komisjoni üles selgitama, et kui ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtusi rikutakse teatava aja jooksul süstemaatiliselt, sihilikult, tõsiselt ja jäädavalt, võib juhtuda, et liikmesriik ei vasta enam demokraatia kriteeriumidele ja sellest saab autoritaarne režiim;

6. peab kahetsusväärseks, et mitut liikmesriiki, eelkõige Ungarit ja Poolat, pidi komisjon kokkuvõttas aruandes mitu korda mainima kui murekohti ja aruande avaldamiseks saadik ei ole käegakatsutavaid edusamme tehtud; tuletab meelde, et alates 2021. aasta juunist on Euroopa Parlament tegelenud Ungari, Poola ja Sloveenia õigusriigi olukorraga ka oma täiskogu resolutsioonides; tuletab lisaks meelde, et Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste järelevalverühm ning eelarvekontrollikomisjon on samuti tegelenud mitme ELi liikmesriigi probleemidega; rõhutab, et pärast mitut ajutise delegatsiooni lähetamist mõnda nendest liikmesriikidest on selgunud, et õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste olukord neis liikmesriikides on palju halvem kui komisjoni aruandes kirjeldatud; on veendunud, et nende riikide, kus õigusriigi olukorras toimub tagasilangus, paremaks kindlakstegemiseks peaks komisjon kõigis riike käsitlevates peatükkides läbi viima samade elementide põhjalikuma hindamise;

7. palub komisjonil anda üksikuid riike käsitlevate peatükkide lõpus hinnang liikmesriigi tegevuse kohta aruande eri sambaid arvesse võttes, et näidata, mil määral on täidetud õigusriigi tingimuslikkuse määruse tingimused; kutsub seetõttu komisjoni üles töötama lisaks kvalitatiivsele hindamisele välja õigusriigi indeksi eri sammaste jaoks, mis põhineb objektiivsel, kättesaadaval, läbipaistval, loetaval ja mittediskrimineerival esitamise süsteemil ja võrdlevanalüüsil, mille viivad läbi sõltumatud eksperdid ja mis võiks näidata õigusriigi austamise taset liikmesriikides;

8. on seisukohal, et aastaaruannetes tuleks kindlaks määrata valdkonnaülesed suundumused ELi tasandil, teiste hulgas võimalikud süsteemsed nõrkused; palub komisjonil teha kindlaks juhtumid, kus õigusriiki kahjustavad meetmed või tavad ühes liikmesriigis saavad või võivad saada eeskujuks teistele; rõhutab, et mõnes liikmesriigis on vähemusrühmade õiguste sihipärane sihtmärgistamine andnud hoogu ka mujal, mida tõendab naiste, LGBTIQ kogukonna liikmete ja muude vähemusrühmade õiguste tagasipööramine; kutsub lisaks komisjoni üles toonitama negatiivset mõju, mida õigusriigi põhimõtete rikkumised võivad avaldada kogu liidule;

9. on seisukohal, et aruanne peaks minema kaugemale iga-aastastest ülevaadetest ning andma kujuneva ja dünaamilise ülevaate õigusriigi austamisest või sellest taganemisest kõigi liikmesriikide kohtusüsteemides; kiidab püüet võrrelda 2021. aasta aruandes olukorda 2020. aasta aruandega; usub, et õigusriigi olukorraga seoses on vaja määratleda kindlalt positiivsed ja negatiivsed suundumused ning analüüsida nende põhjuseid;

10. on seisukohal, et soovitav oleks koostada uus eraldi peatükk liidu institutsioonide kohta, milles hinnataks olukorda seoses võimude lahususe, vastutuse ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga;

Neljapäev, 19. mai 2022

Hinnang ja soovitused

11. on seisukohal, et 2021. aasta aruanne oleks võinud sisaldada selgemaid hinnanguid selle kohta, kas esines puudusi, kas esines ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtuste raske rikkumise oht või toimus tegelik rikkumine, ja nii iga samba puhul, mida analüüsitakse riike käsitlevates peatükkides; kutsub komisjoni üles lisama kõigi eelmisel aastal rakendatud õigusriigi meetmete hindamise koos nende tulemuslikkuse ja võimalike parandusvõimaluste analüüsiga; nõuab integreeritumat analüüsi nelja samba vaheliste seoste ning selle kohta, kuidas kombineeritud puudujäägid võivad viia ELi lepingu artiklis 2 osutatud väärtuste rikkumiste või rikkumise riskideni; kordab, et oluline on kasutada otsest ja ühemõttelist sõnastust ning rõhutada selgelt käsitletavat küsimust kooskõlas komisjoni seisukohaga;

12. tunneb heameelt komisjoni otsuse kohta lisada 2022. aasta aruandesse riigipõhised soovitused; kutsub komisjoni üles lisama sellistele soovitudele kohaldamise tähtsajad, eesmärgid ning konkreetsed tegevused, mida ette võtta; kutsub komisjoni üles lisama järgnevasse aruannetesse teavet tema soovitude rakendamisel tehtud edusammude kohta ning samuti lisama selle kogu aasta jooksul Euroopa Parlamendiga peetavasse struktureeritud dialoogi; kutsub komisjoni üles tagama, et tema iga-aastastes aruannetes keskendutaks ka Euroopa poolaastaga seotud asjakohastele riigipõhiste soovitudele, eelkõige neile, mis on seotud kohtusüsteemi ja peaprokuröri sõltumatusega, korruptsioonivastase võitluse ning läbipaistvuse ja aususe tagamisega;

13. soovitab komisjonil viidata iga oma soovitude kõrval mitteammendavale vahendite loetelule, mida ELi institutsioonid võiksid kasutada juhul, kui puudujääke ei kõrvaldata; kutsub komisjoni üles vältima nende vahendite kasutamisel kõhklusid ning mitte ootama kuni järgmise aastaaruande tsüklini, eelkõige siis, kui ei olda veendunud, et soovitus võetakse kiiresti arvesse, või kui on oht, et olukord halveneb veelgi;

Kohaldamisala

14. kahetseb asjaolu, et 2020. ja 2021. aasta aruandes ei käsitleta täies ulatuses ELi lepingu artiklis 2 osutatud demokraatia ja põhiõiguste väärtusi, mida riikide õigusriigist taganemine otsekohe mõjutab; kordab olemuslikku seost õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste vahel;

Kohtusüsteemid

15. rõhutab, et kohtusüsteemi vastutavus, prokuratuuri ja kohtusüsteemi sõltumatus ning kohtuotsuste täitmine on õigusriigi kriitilise tähtsusega komponendid; taunib tõsiseid ja struktuurilisi probleeme seoses kohtusüsteemi sõltumatusega teatavates liikmesriikides; rõhutab õigustöötajate olulist rolli põhiõiguste kaitsmisel ja õigusriigi tugevdamisel; kutsub liikmesriike üles kaitsma kohtunikke ja prokuröre poliitiliste rünnakute ja surve eest, millega püütakse kahjustada nende tööd, ning nõuab, et liikmesriigid järgiksid kohtusüsteemi sõltumatuse osas täielikult liidu ja rahvusvahelist õigust; kutsub komisjoni üles lisama oma 2022. aasta aruandesse konkreetseid soovitusi, et tagada kohtusüsteemi sõltumatus kõigis liikmesriikides, ning käsitlema aastaaruandes ka advokaatide ja advokatuuride sõltumatust, kuna need on sõltumatute kohtusüsteemide jaoks hädavajalikud;

16. tuletab meelde, et liidu õigus on liikmesriigi õiguse suhtes ülimuslik, olenemata sellest, kuidas liikmesriikide kohtusüsteemid on korraldatud; kutsub komisjoni üles tähelepanelikult jälgima liikmesriikide kohtute otsuseid ELi õiguse ülimuslikkuse kohta riiklike õigusaktide suhtes ning eelkõige aluslepingute teatavate artiklite vastuolu liikmesriikide põhiseaduste suhtes; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et Euroopa Liidu Kohtu otsuste täitmisest ja järgimisest keeldumise korral reageeritakse konkreetselt, viivitamata ja asjakohaselt, ning annaks Euroopa Parlamendile aru sellega seoses võetud meetmetest;

17. rõhutab kohtute haldamise nõukodade olulist rolli kohtusüsteemi sõltumatuse kaitsmisel; juhib tähelepanu sellele, et mitmel liikmesriigil on pikaajalised probleemid kohtukolleegiumide koosseisu ja kohtunike ametisse nimetamisega, sest need on vahel mõjutatavad lubamatust poliitilisest sekkumisest; julgustab liikmesriike süstemaatiliselt küsima Veneetsia komisjoni arvamust juhul, kui komisjon püüab kohandada nende organite koosseisu ja toimimist, ning võtma nende soovitude põhjal järelemeetmeid; peab vajalikuks, et komisjon hindaks selliseid järelemeetmeid aastaaruandes;

Neljapäev, 19. mai 2022

18. juhib tähelepanu sellele, et prokuratuur on kuritegevuse, korruptsiooni ja võimu kuritarvitamise vastu võitlemisel keskse tähtsusega; rõhutab vajadust kaitsemeetmete kehtestamise järele, et säilitada prokuratuuri ja prokuröride sõltumatust, hoides neid vabana eelkõige valitsuse poolt avaldatavast põhjendamatust poliitilisest survest, ning samas peavad nad vastama aruandekohustuse tingimustele, mis on vajalikud kuritarvitamise või hooletuse ärahoidmiseks; väljendab äärmist solidaarsust kõigi kuriteoohvritega ja täielikku toetust neile;

19. juhib tähelepanu sellele, et üldsuse osalemise vastased strateegilised hagid mitte ainult ei kahjusta tõsiselt selliste hagide ohvrite õigust mõjusale õiguskaitsele ja seega ka õigusriiki, vaid nende näol on tegemist ka liikmesriikide õigussüsteemide ja -raamistike väärkasutusega, mille tõttu väheneb eelkõige liikmesriikide suutlikkus lahendada tulemuslikult olemasolevaid probleeme, mille seas on näiteks kohtumenetluse kestus ja õigussüsteemide kvaliteet ning kohtuasjade haldamine ja kohtuasjade kuhjumine;

Korruptsioonivastase võitluse raamistik

20. kordab oma seisukohta, et korruptsioon kujutab endast tõsist ohtu demokraatialle, Euroopa rahalistele vahenditele ja õigusriigile; väljendab sügavat muret korruptsiooni suurenemise ja olukorra halvenemise pärast teatavates liikmesriikides, kõrgete ametnike ja poliitikute korruptsioonijuhtumite jätkuva esinemise pärast ning organiseeritud kuritegevuse imbumise pärast majandusse ja avalikku sektorisse; väljendab sellega seoses heameelt 2021. aasta õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes sisalduva sellealase teabe üle ning nõuab, et tulevastest aruannetes selgitataks rohkem, kas see on mõjutanud ELi vahendeid;

21. nõuab tungivalt, et komisjon ajakohastaks ja tõhustaks liidu korruptsioonivastaseid poliitikameetmeid ja vahendeid, sealhulgas kehtestades korruptsioonikuriteo ühtse määratluse ning luues ühised standardid ja võrdlusalused ning tagades nende nõuetekohase rakendamise ja jõustamise; tuletab meelde, et oluline on liikmesriikide koostöö Euroopa Prokuratuuriga ja selle ülesannete aktiivne toetamine; kutsub liikmesriike, kes ei ole seda veel teinud, Euroopa Prokuratuuriga ühinema; väljendab heameelt selle üle, et komisjon saatis peaaegu kõigile liikmesriikidele märgukirjad rikkumisest teatajate kaitse direktiivi⁽³⁰⁾ puuduliku ülevõtmise tõttu;

Väljendus- ja teabevabadus, meediavabadus ja meedia mitmekesisus

22. tuletab meelde, et meediavabadus ja mitmekesisus, sealhulgas nii traditsiooniline kui ka digitaalne kvaliteetne, jätkusuutlikult ja läbipaistvalt rahastatud ning sõltumatu uudismeedia, sõltumatud ajakirjanikud, faktikontrollijad ja teadlased ning tugev avalik-õiguslik meedia on hädavajalikud demokraatia jaoks, tagatis võimu kuritarvitamise vastu ja parim vastumürk desinformatsioonile; väljendab muret meedia poliitilise sõltumatuse pärast mõnes liikmesriigis, kus toimetuse juhtkirjad annavad tunnistust poliitikamaastiku tugevast polariseerumisest;

23. tunneb muret üha vaenulikuma keskkonna pärast, kus ajakirjanikud ja meediaosalised paljudes liikmesriikides tegutsevad, eriti kui nad keskenduvad võimu kuritarvitamise, korruptsiooni, põhiõiguste rikkumise ja kuritegevuse kajastamisele; tuletab meelde, et mõnes liikmesriigis ohustavad ajakirjanikke ja meediakanaleid üha enam hirmutamise, ähvardamine (sealhulgas sotsiaalmeedias), kriminaalsüüdistused, füüsilised rünnakud, vägivaldsed vahejuhtumid ja mõrvad; mõistab hukka mõne liikmesriigi valitsuste kasutatavad rõhumisstrateegiad, nagu üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide ja laimukampaaniate kasutamine, samuti riigi kontrolli suurendamine avalik-õigusliku meedia, kodanikuühiskonna ja akadeemiliste institutsioonide üle, mis toob kaasa enesetsensuuri ning meedia- ja akadeemilise vabaduse üha halveneva olukorra; tuletab meelde, et uuriva ajakirjaniku Daphne Caruana Galizia vastu oli tema mõrvamise ajal algatatud 47 laimamist käsitlevat tsiviil- ja kriminaalasja, millest mitmega peab jätkuvalt tegelema tema perekond; hoiatab, et sellised lubamatud arengud võivad pärssida sõnavabadust ja ajakirjandusvabadust ning et neil ei tohiks lasta luua pretsedenti ei liidus ega ka liidu kandidaatide ja potentsiaalsete kandidaatide jaoks;

24. peab kahetsusväärseks, et 2021. aasta aruanne ei kajasta nende suundumuste tõsidust, eelkõige seoses riigi kontrolli, strateegiliste hagide ja teatavate liikmesriikide laimukampaaniatega; nõuab tungivalt, et komisjon parandaks meediat käsitlevaid peatükke, esitades riiklike meediavabaduse, meedia mitmekesisuse ja meediaomandi läbipaistvuse kaitse raamistike tõhususe ja mõjususe hinnangu, võtaks vastu liidu õigusaktid üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide

⁽³⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17).

Neljapäev, 19. mai 2022

kasutamise tõkestamiseks ning esitaks tulevases meediavabaduse õigusaktis kaugeleulatuvate eesmärkidega õigusraamistiku, et võidelda meedia kasvava politiseerimise vastu teatavates liikmesriikides; rõhutab, et aruanne peaks sisaldama põhjalikku hinnangut liikmesriikide audiovisuaalmeedia teenuseid reguleerivate asutuste sõltumatuse kohta, kuna need asutused peavad liidu õiguse kohaselt olema valitsusest sõltumatud; kutsub komisjoni üles tagama sõltumatu ja uuriva ajakirjanduse täiendava ja paindlikuma rahastamise liidus;

25. rõhutab toimetustlikult sõltumatu avalik-õigusliku meedia tähtsust avalike asjade kvaliteetsel, erapooletul ja vabal kajastamisel, eriti valimiste ajal; kutsub liikmesriike üles tagama avalik-õiguslikule meediale stabiilse, avatud, läbipaistva, jätkusuutliku ja piisava mitmeaastase rahastamise, et tagada meedia kvaliteet ja sõltumatus valitsuse, poliitilisest, majanduslikust ja muust survest; peab kahetsusväärseks, et avalik-õiguslik meedia on aastaaruandest välja jäetud; kutsub komisjoni üles avalik-õiguslikku meediat oma tulevastes aruannetes põhjalikult käsitlema;

26. teadvustab, et vaeuudised ja nende kaudu leviv ELi kodanikele suunatud väärinfo kujutavad endast ohtu demokraatiale ja õigusriigile liidus, sest desinformatsiooni levik polariseerib ja nõrgestab meie demokraatiat; väljendab heameelt selle üle, et komisjon on aastaaruandes kirjeldanud poliitilist survet ja mõju meediale, ning kutsub komisjoni üles selgemalt kirjeldama süsteemseid desinformatsiooni ja välissekkumise kampaaniaid, mille eesmärk on vähendada üldsuse usaldust riigiasutuste ja sõltumatu meedia vastu; tunnistab, et ülemaailmsel veebiplatvormidel võib olla ülisuur häiriv mõju meediasektorile; rõhutab sellega seoses, et kehtivad õigusaktid ei taga täielikult õiglast keskkonda interneti-öko-süsteemis, näiteks desinformatsiooni tõkestamise ja algoritmide vastutuspõhimõtete puhul; on seisukohal, et asjakohaste õigusaktide, eelkõige digiteenuste õigusakti ja digiturgude õigusakti vastuvõtmine oli samm õiges suunas, kuid Euroopa meediat käsitlevas õigusaktis tuleb rohkem teha, et luua õiglased tingimused, pidades silmas meediasektori digiüleminekut ja veebiplatvormide levikut;

27. rõhutab, et meediavabadus on tihedalt seotud loomingu- ja akadeemilise vabadusega; taunib asjaolu, et mõnes liikmesriigis on oluliselt vähendatud ja piiratud väljendusvabadust, kunsti vabadust ja kogunemisvabadust; rõhutab, et haridussüsteemide sõltumatus on ohus, kui ei ole tagatud selle süsteemi institutsioonide autonoomne organisatsiooniline struktuur; kutsub komisjoni üles lisama oma õigusriigi olukorda käsitlevasse aruandesse kõik väljendusvabaduse aspektid;

Demokraatia ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteem

28. kaitseb seisukohta, et võimude lahususe põhimõte on oluline riigi tõhusaks toimimiseks, kohtusüsteemide tulemuslikuks, sõltumatuks, erapooletuks ja tulemuslikuks toimimiseks kogu liidus ning selleks on vaja, et institutsioonid hoiduksid kohtunikele ja prokuröridele surve avaldamisest, eelkõige poliitiliselt ja majanduslikult tasandil;

29. rõhutab, et õiglased ja vabad valimised kuuluvad toimiva demokraatia absoluutsete miinimumstandardite hulka ning üheski liidu valimisprotsessis ei tohiks esineda valijate lubamatut mõjutamist ega reeglite rikkumisi; rõhutab, et kui OSCE täheldab, et valimised ei ole toimunud õiglasel ja vabal viisil, tuleb sellele konkreetselt reageerida, sh ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohase menetlusega; nõuab tungival, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid kõik vajalikud meetmed, kui on kindlaks tehtud valimistega manipuleerimise oht liidu liikmesriigis sõltumata sellest, kas seda ohtu tekitab riiklik, välisriigi või erasektori osaleja;

30. tuletab meelde, et põhivabaduste kasutamine, sealhulgas õigus olla avalikult kriitiline, on vaba ja demokraatliku ühiskonna keskne osa; väljendab muret kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahenemise pärast eri liikmesriikides, mis väljendub vaigistuskärbuste kasutamises meedia ja ajakirjanike, inimõiguste kaitsjate ja poliitiliste vastaste vastu, ning nende jälgimises; väljendab heameelt komisjoni võetud kohustuse üle esitada ettepanek võtta vastu direktiiv ajakirjanike ja õiguste kaitsjate vastu suunatud kohtuvaidluste kuritarvitamise tõkestamiseks, ning rõhutab, et selle kohaldamisala peab olema piisavalt laiaulatuslik, et selle alla kuuluksid kõik õiguste kaitsjad, sealhulgas üksikud aktivistid;

Neljapäev, 19. mai 2022

31. rõhutab, et Pegasuse ja samaväärse nuhkvara ebaseaduslik kasutamine liikmesriikide poolt ajakirjanike, juristide, opositsioonipoliitikute ja teiste isikute vastu kujutab endast otsest ohtu demokraatiale, õigusriigile ja inimõigustele; nõuab, et komisjon annaks hinnangu järelevaldevahendite väärkasutuse ja selle mõju kohta demokraatlikele protsessidele liidus, ning sellega seotud ELi lepingu artikli 2 väärtuste ja põhiõiguste harta võimalike rikkumiste kohta;

32. on veendunud, et kodanikuühiskonna tegutsemisruumi olukorra kohta liikmesriikides tuleks aruandes koostada eraldi peatükk ning luua Euroopa kodanikuühiskonna tegutsemisruumi indeks, pidades silmas, et täiesti demokraatliku ja kaasava ühiskonna alalhoidmises on keskne roll kodanikuühiskonnal, mis põhineb inimõiguste austamisel, ning võttes arvesse eri liikmesriikides kodanikuühiskonna ees seisvaid probleeme, sh seadusandlikud ja haldusmeetmed, rahastamisele juurdepääsu piiramine ja laimukampaaniad;

33. soovib, et komisjon arendaks aastaaruande neljanda samba „Muud kontrolli- ja tasakaalustussüsteemiga seotud institutsioonilised küsimused“ põhjal välja demokraatia ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi samba, andes hinnangu sellistele elementidele nagu võimalikud ohud liidu ja liikmesriikide demokraatlikele protsessidele, sealhulgas valimistega manipuleerimine;

COVID-19 leviku tõkestamise meetmete mõju demokraatiale, õigusriigile ja põhiõigustele

34. tuletab meelde COVID-19 pandeemiaga seotud meetmete, sealhulgas eriolukorra ja dekreet-seaduste tugevat mõju demokraatiale, õigusriigile ja põhiõigustele liidus, eelkõige õiguse, meediavabaduse ja korruptsioonivastase võitluse valdkonnas;

35. peab kahetsusväärseks erakorraliste meetmete olemust ja nende ülemäärast kasutamist COVID-19 pandeemia ajal koos asjaoluga, et mõne liikmesriigi parlamendid ei ole viinud läbi selliste meetmete järelkontrolli, ning samuti selle pärast, et paljude liikmesriikide parlamendid on olnud suletud, mis on suurendanud valitsuste mõjuvõimu ning toonud kaasa täitevvõimu vastutuse ja läbipaistvuse puudumise;

36. tuletab meelde, et COVID-19 pandeemia on avaldanud negatiivset mõju nii õiguskaitse kättesaadavusele kui ka liikmesriikide kohtute tõhususele ning toonud kaasa liikmesriikide kohtute osalise sulgemise; rõhutab, et pandeemia põhjustatud erakorraline olukord näitas, et kohtuprotsesse on vaja kiiresti ajakohastada ja võtta kasutusele digielemendid, et suurendada kohtusüsteemide tõhusust ning hõlbustada juurdepääsu õigusabile ja teabele;

37. väljendab heameelt asjaolu üle, et aruanne sisaldab jaotist COVID-19 pandeemia mõju kohta õigusriigile; rõhutab, et nende meetmete kasutamise ja proportsionaalsuse järelevalvet tuleks jätkata seni, kuni kõik meetmed on ilma igasuguste eranditeta tühistatud; märgib sellega seoses, et on olemas oht, et ELi taaste- ja vastupidavusraha eraldatud vahendeid väärkasutatakse; kordab, et neid vahendeid võib hakata jaotama alles siis, kui need probleemid on täielikult lahendatud; nõuab tungivalt, et komisjon hindaks õigeaegselt, kas liikmesriikide võetud meetmed olid tõepoolest ajaliselt piiratud, vajalikud ja proportsionaalsed, järgides samas kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi; kutsub komisjoni üles esitama soovitusi, et aidata liikmesriikidel leevendada pandeemia negatiivset mõju õigusemõistmise, korruptsioonivastase võitluse ja meediavabaduse valdkonnas;

Põhiõigused ja võrdõiguslikkus

38. rõhutab murega tõsiasja, et naiste ja kaitsetus olukorras inimeste, sealhulgas puuetega inimeste, laste, usuvähemuste, eriti Euroopas kasvava antisemitismi, romavastasuse ja moslemivastase vaenu tingimustes, samuti romade, Aafrika ja Aasia päritoluga ja muude etnilistesse ja keelevähemustesse kuuluvate isikute, rändajate, varjupaigataotlejate, põgenike, LGBTIQ kogukonna liikmete ega eakate, eelkõige marginaliseerunud asundustes elavate inimeste õigusi ei austata liidus ikka veel täiel määral ning nende suhtes kasutatakse diskrimineerivaid tavasid; rõhutab ilmset seost õigusriigi standardite halvenemise ning põhiõiguste ja vähemuste õiguste rikkumise vahel, näiteks ülemäärase jõu kasutamine meelevahelduste ajal ja liidu piiiril õiguskaitseasutuste poolt; tuletab meelde, et mõnel juhul kasutavad liikmesriigid teadlikult meetmeid, mis on õigusriigi seisukohast küsitavad, näiteks õigusakte, mis võetakse vastu kiirmenetlusega ja ilma üldsusega konsulteerimata, või erandjuhul isegi põhiseaduse muudatusi, et seadustada diskrimineerivat poliitikat, mida muidu ei saaks õigusaktidega reguleerida, näiteks konkreetselt LGBTIQ kogukonna liikmeid puudutavad sätted või peaaegu täielik abordikeeld; tuletab meelde, et liikmesriikidel on vastutus kaitsetus olukorras olevate isikute ees ning nad peaksid neile tagama turvalisuse ja kaitsma neid diskrimineerimise eest; kordab tungivalt oma üleskutset komisjonile lisada tulevaste aruannete

Neljapäev, 19. mai 2022

kohaldamisalasse põhjalik hinnang põhiõiguste, sealhulgas võrdõiguslikkuse ja vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste jätkuva rikkumise kohta kogu liidus; kutsub liidu institutsioone üles vahepeal tutvuma aastaaruannetega õigusriigi kohta, pidades silmas ELi Põhiõiguste Ameti avaldatud põhiõigusi käsitlevaid aruandeid;

39. peab kahetsusväärseks, et mõned liikmesriigid ei ole täielikult ja nõuetekohaselt liikmesriigi õigusesse üle võtnud nõukogu raamotsust rassismi ja ksenofoobia kohta ⁽³¹⁾ ning et kõikides liikmesriikides ei rakendata ikka veel täielikult rassilise võrdõiguslikkuse direktiivi ⁽³²⁾ sätteid; soovib pöörata rohkem tähelepanu poliitilistele ja meediaaruteludele, mis õhutavad vihkamist vähemuste vastu, ning nende otsesele mõjule selliste diskrimineerivate seaduste või tavade vastuvõtmisele, mis õhustavad õigusriiki kõigi jaoks, sealhulgas terrorismivastase võitluse ja julgeolekupoliitika valdkonnas, võttes arvesse Euroopa Parlamendi poolt 2020. aastal vastu võetud George Floyd'i resolutsiooni ⁽³³⁾;

40. väljendab eriti suurt muret naiste seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste olukorra halvenemise pärast mõnes liikmesriigis, sealhulgas erakordselt piiravate abordiseaduste kehtestamise pärast, ning jätkuvate ja süstemaatiliste rünnakute pärast LGBTIQ kogukonna liikmete põhiõiguste vastu, mida veelgi raskendab õigusriigi olukorra halvenemine mitmes liikmesriigis; peab kahetsusväärseks, et õigusriigi olukorda käsitlevas komisjoni aruandes ei ole selliseid arenguid järjepidevalt kajastatud; kutsub komisjoni üles kõigis asjaomastes riigiaruannetes ja koondaruandes neid küsimusi süstemaatiliselt käsitlema;

41. väljendab heameelt asjaolu üle, et komisjon algatas Ungari ja Poola vastu rikkumismenetlused, mis moodustasid osa 2021. aasta juulis kehtestatud LGBTIQ kogukonna liikmete inimõiguste austamist ja liidu õiguse rikkumisi käsitlevast rikkumispaketist; märgib, et see on esimene kord, kui komisjon algatas LGBTIQ kogukonna liikmete õiguste kaitseks konkreetsed rikkumismenetlused;

42. võtab murega teadmiseks arvukad teated rändajate ja varjupaigataotlejate põhiõiguste märkimisväärse ja süstemaatilise rikkumise kohta kogu liidus ja eelkõige selle välispiiridel; taunib asjaolu, et mitu liikmesriiki on vastu võtnud riigisiseseid õigusaktid, mis tõsiselt piiravad varjupaigataotlejate õigusi ja mõnel juhul seavad isegi ohtu välja- ja tagasisaatmise lubamatuse põhimõtte ja mõjusa õiguskaitsevahendi kasutamise õiguse järgimise; peab kahetsusväärseks, et vaatamata parlamendi nõudmistele ei ole komisjon andnud lõplikku hinnangut selle kohta, kas liikmesriikide teatud seadusandlikud meetmed varjupaiga- ja rändevaldkonnas sobivad kokku liidu õigusega; kordab, et selliste põhiõiguste austamine, nagu varjupaigaõigus ja õigus mõjusale õiguskaitsevahendile on õigusriigi nõuetekohase toimimise lahutamatu osa;

Allikad

43. kutsub komisjoni üles jätkuvalt tugevdama regulaarset, kaasavat ja struktureeritud dialoogi valitsuste ja riikide parlamentide, vabaihenduste, riiklike inimõigusinstitutsioonide, ombudsmanide ja võrdõiguslikkusega tegelevate asutuste, kutseliitude ja muude sidusrühmadega, ning muutma läbipaistvamaks valikukriteeriumid, mida kasutatakse nende sidusrühmade antud teabe lisamisel aastaaruannetesse; on seisukohal, et kodanikuühiskonna organisatsioonid peaksid olema tihedalt kaasatud läbivaatamise tsükli kõigisse etappidesse selgetel kriteeriumidel põhineva läbipaistva protsessiga; rõhutab, et temaatiliselt struktureeritud konsultatsioonid suurendaksid protsesside tõhusust ja väärtusliku tagasiside hulka; väljendab heameelt asjaolu üle, et konsultatsiooniküsimustik võimaldab nüüd sidusrühmadel teatada aspektidest, mis jäävad komisjoni kavandatud ulatusest välja, ning palub komisjonil vajaduse korral kohandada riiklike aruannete struktuuri; kutsub komisjoni üles vaatama läbi veebipõhised vahendid sidusrühmade kaasamiseks ja neid täiustama, ning olema olemasolevate ruumipiirangute osas paindlikud;

⁽³¹⁾ Nõukogu 28. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/913/JSK teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega (ELT L 328, 6.12.2008, lk 55).

⁽³²⁾ Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22).

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi 19. juuni 2020. aasta resolutsioon George Floyd'i surmale järgnenud rassismivastaste meeleavalduste kohta (ELT C 362, 8.9.2021, lk 63).

Neljapäev, 19. mai 2022

44. leiab, et kodanikuühiskonnaga konsulteerimise aeg on varem olnud tihti liiga lühike ning seda tuleks sobivalt kohandada ja paindlikuks muuta, et võimaldada täielikku ja terviklikku konsulteerimist; toonitab, et osaluse ja teadlikkust suurendavate tegevuste ettevalmistamine ja planeerimine on muutunud sidusrühmade jaoks keerulisemaks, võttes arvesse nende suutlikkuse ja rahaliste vahendite piiratust, eelkõige juhul, kui konsulteerimine langeb kokku iga-aastaste puhkusepäevadega; kutsub komisjoni üles pakkuma kodanikuühiskonnale aastaringse konsulteerimise võimalust, selle asemel et peamiselt keskenduda ajaliselt piiratud üleskutsetele anda oma panus; väljendab heameelt asjaolu üle, et komisjon lubab mitmekeelsete dokumentide esitamist kõigis liidu ametlikes keeltes; kutsub komisjoni määrama eelnevalt kindlaks ja avaldama tulevaste aruannete ajakava, milles nähakse ette protsessi eri etappide ajalise kestuse, sealhulgas riikide külastamise ajakavad ja aruande avaldamise kuupäev; märgib, et konsulteerimist saaks veelgi paremaks muuta, ning ergutab komisjoni võtma koos kodanikuühiskonna osalejatega nende panuse suhtes järelmeetmeid;

45. ergutab komisjoni tagama iga-aastase aruande raames nõuetekohased järelmeetmed seoses petitsioonide ja kodanike muude mureavalduste ning ütlustega õigusriigi olukorras esinevate puuduste kohta; on veendunud, et õigusriigi kultuuri tugevdamiseks ja ELi institutsioonide kodanike kaasamiseks tuleks luua osalusfoorumid ja -struktuurid, et teha kindlaks suundumused ning muuta ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi ähvardavad ohud, puudused ja rikkumised kogu liidus nähtavamaks;

46. tuletab meelde, et komisjon peaks ka edaspidi võtma süstemaatiliselt arvesse asjakohastest allikatest ja tunnustatud institutsioonidelt saadud teavet; tuletab meelde, et asjaomaste rahvusvaheliste organite, näiteks ÜRO, OSCE ja Euroopa Nõukogu egiidi all toimivate organite järeldusi tuleks arvesse võtta; kutsub komisjoni üles võtma paremini arvesse andmeid ja järeldusi, mis on saadud asjakohastest indeksitest, nagu ülemaailmsete valitsemistavade näitajate projekt (Worldwide Governance Indicators, WGI), maailma õiguse projekti õigusriigi indeks (World Justice Project Law Index) ja demokraatia alaliikide projekt (V-DEM);

47. väljendab heameelt nõukogu kokkuleppe üle muuta Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) volitusi, mis kujutab endast edasiminekut; kutsub komisjoni üles kasutama ära seda impulssi ja paluma – lisaks panustele, mida FRA juba annab, näiteks Euroopa Liidu põhiõiguste infosüsteemi (EFRIS) ja tema kodanikuühiskonna tegutsemisruumi käsitlevate aruannete kaudu – et FRA annaks metodoloogilist nõu ja korraldaks võrdleva uurimise, et muuta aastaaruande põhipunktid täpsemaks, pidades meeles, et õigus õiglasele kohtumenetlusele, väljendusvabadus ja muud põhiõigused on tihedalt seotud õigusriigiga;

48. on seisukohal, et koostöö Euroopa Nõukogu ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega on demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste edendamiseks ELis eriti oluline; kutsub komisjoni üles süstemaatiliselt analüüsima andmeid Euroopa Inimõiguste Kohtu (ECtHR) otsuste mittejärgimise kohta ja ÜRO lepingu järelevalveorganite seisukohti seoses üksikute teatistega;

Demokraatia, õigusriik ja põhiõiguste mehhanism

49. peab kahetsusväärseks komisjoni ja nõukogu vastumeelsust vastata positiivselt parlamendi 7. oktoobri 2020. aasta resolutsioonis esitatud üleskutsele luua ühtne ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanism, mis peaks hõlmama ELi lepingu artikli 2 väärtuste kogu ulatust; kordab oma üleskutset komisjonile ja nõukogule alustada parlamendiga viivitamata läbirääkimisi institutsioonidevahelise kokkuleppe üle;

50. tuletab meelde oma seisukohta sõltumatute ekspertide rühma kaasamise kohta, kes tihedas koostöös FRAGA nõustaks kolme institutsiooni; palub oma juhatusel, võttes arvesse komisjoni ja nõukogu vastumeelsust, korraldada riigihankemenetlus, et kooskõlas kohustusega, mille Euroopa Parlament võttis oma 24. juuni 2021. aasta resolutsioonis komisjoni 2020. aasta õigusriigi olukorda käsitleva aruande kohta luua Euroopa Parlamendi egiidi all rühm, mis annaks Euroopa Parlamendile nõu ELi lepingu artikli 2 väärtuste järgimise kohta erinevates liikmesriikides, ning eeskju varal näidata, kuidas selline rühm praktikas toimib;

Neljapäev, 19. mai 2022

51. kordab oma üleskutset komisjonile kaaluda FRA-määruse põhjalikumat ja ambitsioonikamat läbivaatamist⁽³⁴⁾; kutsub seetõttu komisjoni üles pikema aja jooksul kooskõlas inimõiguste kaitse ja edendamise tegevate riiklike institutsioonide staatuse ja tegevuspõhimõtetega (Pariisi põhimõtetega) uurima kõiki võimalusi FRA väljaarendamiseks, et sellest saaks täiesti iseseisev organ, kes erapooletult ja avalikkusele kättesaadaval kujul väljendab oma seisukohti demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste olukorra kohta konkreetsetes riikides; rõhutab, et koos sellise väljaarendamisega tuleks suurendada kättesaadavate ressursside hulka;

Vastastikune täiendavus muude õigusriigi vahenditega

52. kordab, et aastaaruanne peab olema oluliseks allikaks ja viitedokumendiks otsuse langetamisel selle kohta, kas tuleks kohaldada ühte või mitut asjakohast vahendit, nagu ELi lepingu artikkel 7, õigusriigi tingimuslikkuse määrus, ning muud vahendid, mis on ELi finantsalaste õigusaktide ning kohaldatavate valdkondlike ja finantsreeglite alusel ELi eelarve kaitseks saadaval, samuti õigusriigi raamistik ja rikkumismenetlused, sealhulgas kiirmenetlused, ajutiste meetmete taotlused Euroopa Kohtus ja Euroopa Kohtu otsuste mittetäitmise asjus võetavad meetmed; kutsub komisjoni üles siduma need vahendid selgesõnaliselt aruandes tuvastatud või võimalike õigusriigi küsimustega; kutsub institutsioone üles selliseid vahendeid, sealhulgas õigusriigi tingimuslikkuse mehhanismi, viivitamata aktiveerima, et pakkuda ennetavat toetust õigusriigile ja võidelda demokraatiast taganemisega liidus, kuna komisjoni 2021. aasta aruanne õigusriigi kohta sisaldab mitmeid üksikasjalikke näiteid õigusriigi põhimõtete rikkumiste kohta, mis kuuluvad tingimuslikkuse määru kohaldamisalasse; kordab oma üleskutset komisjonile luua otsene seos iga-aastaste õigusriigi aruannete – koos teiste õigusriiki käsitlevate allikatega – ja õigusriigi tingimuslikkuse mehhanismi vahel;

53. tuletab meelde, et rikkumismenetlused on üks peamistest vahenditest, et kaitsta ELi õigust ja ELi lepingu artiklis 2 osutatud ühiseid väärtuseid; märgib murelikult, et komisjoni algatatud rikkumismenetluste arv on alates 2004. aastast oluliselt vähenenud; on üllatunud tõsiasi üle, et rikkumismenetlusi ei algatata süstemaatiliselt vähemalt kohe pärast seda, kui kõnealune rikkumine on aastaaruandes dokumenteeritud; mõistab hukka asjaolu, et komisjoni ilmutab vastumeelsust aktiivselt ja süstemaatiliselt jälgida liikmesriikide ELi õiguse rakendamist ja kasutada võimalust algatada liikmesriikide vastu rikkumismenetlusi, mis on kõige probleemide tõhusaks ja kiireks lahendamiseks sobivam vahend; märgib, et selline vastumeelsus töö kaasa üleskutsed liikmesriikidele algatada kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 259 riikidevahelisi juhtumeid; tunneb muret, et ilma süstemaatilise ja õigeaegse kohaldamiseta kahaneb rikkumismenetluste ennetamisvõime; nõuab, et aruandesse lisataks iga liikmesriigi kohta ülevaade kõigist komisjoni võetud täitemeetmetest, sealhulgas pooleliolevatest rikkumismenetlustest, ning Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu ajutiste meetmete ja otsuste täitmise olukorra kirjeldus, mis aitaks ELi õigusemõistmise tulemustabelit täies ulatuses kohaldada;

54. tuletab meelde, kui olulised on õigusriiki käsitlevad eelotsused; on seisukohal, et Euroopa Liidu Kohtu asjakohane kohtupraktika on aidanud õigusriiki täpsemalt määratleda ja võib aidata komisjonil veelgi täpsustada oma võrdlusaluseid, mille alusel hinnata õigusriigi olukorda liikmesriikides;

55. on mures selle pärast, et mõned liikmesriigid ei täida ikka veel Euroopa Liidu Kohtu otsuseid, mis annab panuse õigusriigi õonestamise; rõhutab, et kohtuotsuste rakendamata jätmine võib viia selleni, et inimõiguste rikkumisi ei heastata; rõhutab, et see võib tekitada üldsuses arusaama, et kohtuotsuseid võib eirata, mis kahjustab kohtusüsteemi sõltumatust ja üldist usaldust õiglase kohtumõistmise vastu; kutsub komisjoni üles andma vastavates riike käsitlevates peatükkides jätkuvalt aru kohtuotsuste osalise rakendamise või rakendamata jätmise kohta liikmesriikides; ergutab komisjoni tegema koostööd ametiasutustega, et leida täieliku rakendamise jaoks sobivad lahendused ja ajakohastada teavet igal aastal; tuletab meelde, et kuna ei täidetud kohtuotsust Coman & Hamilton⁽³⁵⁾, pidid hagejad õiguskaitse saamiseks pöörduma Euroopa Inimõiguste Kohtusse;

⁽³⁴⁾ 25. märtsi 2021. aasta vaheraport ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 168/2007, millega asutatakse Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (COM(2020)0225).

⁽³⁵⁾ Euroopa Kohtu 5. juuni 2018 otsus kohtuasjas Relu Adrian Coman jt vs. Inspectoratul General pentru Imigrări ja Ministerul Afacerilor Interne, C-673/16, ECLI:EU:C:2018:385.

Neljapäev, 19. mai 2022

56. tuletab meelde õigusriigi tingimuslikkuse määrase olulisust juhul, kui õigusriigi põhimõtete rikkumine mõjutab liidu eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist või liidu finantshuvide kaitset või seab need suure riski alla; väljendab heameelt Euroopa Kohtu 16. veebruari 2022. aasta otsuste ja järelduste üle, et liidul on tõepoolest pädevus seoses õigusriigiga liikmesriikides, et õigusriigiga seotud tingimuslikkuse kord on kooskõlas ELi õigusega ning et Ungari ja Poola poolt õigusriigiga seotud tingimuslikkuse korda käsitleva määrase vastu esitatud hagid tuleb tagasi lükata; kordab oma üleskutset komisjonile võtta viivitamata meetmeid selle määrase alusel, mis on olnud jõus alates 2021. aasta jaanuarist;

57. peab aastaaruannet kõige õigemaks kohaks, kuhu lisada peatükk vastava analüüsi läbiviimise kohta õigusriigi tingimuslikkuse määrase alusel; võtab teadmiseks, et 27. aprillil 2022 algatas komisjon viimaks Ungari suhtes õigusriigi tingimuslikkuse määrase alusel ametliku menetluse, saates välja sellekohase kirjaliku teate; nõuab tungivalt, et komisjon algataks selle määrase artikli 6 lõike 1 alusel menetluse ka Poola puhul; tuletab meelde, et määrase kohaldatavus, eesmärk ja kohaldamisala on selgelt määratletud ning neid ei pea toetama täiendavate selgitustega; mõistab hukka komisjoni otsuse jätkata suuniste koostamist isegi pärast Euroopa Liidu Kohtu otsust, millega kinnitatakse määrase seaduslikkust ja kehtivust; kutsub komisjoni üles tagama, võimaluse korral seadusandliku ettepanekuga, et õigusriigi tingimuslikkuse määrase artikli 6 kohaldamine ei mõjutaks otseselt ega kaudselt kodanikke, kuna õigusriigi põhimõtete rikkumise eest vastutavad valitsuse esindajad või riigipead, ning tagama, et kohalikel avalik-õiguslikel asutustel ja eraõiguslikel ettevõtetel oleks otsene juurdepääs liidu konsolideeritud eelarvesse allesjäänud vahenditele; kutsub komisjoni üles kohaldama ühissätete määrust ja finantsmäärust rangemalt, et võidelda ELi vahendite diskrimineeriva kasutamise, eelkõige poliitiliselt motiveeritud kasutamise vastu, ning uurima nende vahendite ja õigusriigi tingimuslikkuse määrase täit potentsiaali demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste kaitsmisel, ning sellega tagama, et liidu rahalisi vahendeid ei kasutata algatusteks, mis ei ole kooskõlas ELi lepingu artiklis 2 sätestatud liidu väärtustega, austades samas lõplike abisaajate huve, kes ei ole valitsusasutused;

58. on mures komisjoni õigusriigi olukorda käsitleva 2021. aasta aruande järelduste pärast, et mõnes riigis mõjutab LGBTIQ organisatsioonide riigi poolt toetatud ahistamine ja hirmutamise nende juurdepääsu rahastamisele; kutsub komisjoni üles seda küsimust põhjalikumalt hindama ja tagama vajalike vahendite abil, et liidu rahalistele vahenditele juurdepääsu reguleerivat mittediskrimineerimise põhimõtet järgitakse täielikult kõikjal liidus; on arvamisel, et need järeldused tugevdavad parlamendi pikaajalist seisukohta, et õigusriigi olukorda käsitleva raporti kohaldamisala tuleks laiendada nii, et see hõlmaks kõiki ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtusi;

59. peab äärmiselt kahetsusväärseks, et nõukogu ei ole suutnud teha käimasolevate ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaste menetluste osas sisulisi edusamme; nõuab tungivalt, et nõukogu tagaks, et kuulamised toimuks vähemalt üks kord eesistujariigi kohta käimasolevate artikli 7 kohaste menetluste ajal, ning et need käsitleks ka õigusriiki, demokraatiat ja põhiõigusi mõjutavaid uuemaid arenguid; rõhutab, et nõukogus ei ole vaja ühehäälsust, et teha kindlaks selge oht, et tõsiselt rikutakse ELi lepingu artikli 7 lõike 1 kohaseid liidu väärtusi, ning samuti ei ole vaja anda kõnealustele liikmesriikidele konkreetseid soovitusi ega määrata kindlaks nende soovitude rakendamise tähtaegu; kordab oma üleskutset nõukogule seda teha ja rõhutab, et edasised viivitused selliste meetmete võtmisel tähendaks, et nõukogu ise rikub õigusriigi põhimõtteid; rõhutab, et parlamendi rolli ja pädevust tuleb austada;

60. võtab teadmiseks riigipõhised arutelud, mida on peetud üldasjade nõukogus komisjoni iga-aastaste õigusriigi aruannete alusel ja nõukogu iga-aastase õigusriiki käsitleva dialoogi raames; soovib nendes aruteludes keskenduda esiteks liikmesriikidele, kus esinevad kõige pakilisemad probleemid seoses õigusriigiga, kuid kasutada ka tähestikulist järjekorda; rõhutab, et suurem läbipaistvus edendaks õigusriigi alast dialoogi liidus, ning kutsub seetõttu nõukogu üles need riigipõhised arutelud, sealhulgas üksikasjalikud järeldused avalikustama;

61. mõistab teravalt hukka liikmesriikide ametiasutused, kes keelduvad osa võtmast komisjoni iga-aastasest õigusriigi dialoogist; on seisukohal, et selline keeldumine on piisav alus selleks, et komisjon saaks nendes asjaomastes riikides veelgi kiirendada ja täiustada õigusriigi olukorra uurimist; on kindlalt arvamisel, et õigusriigi tsükel saab olla tulemuslik ainult siis, kui Euroopa Liidu institutsioonid ja liikmesriigid austavad ja kohaldavad võrdselt ELi lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet;

Neljapäev, 19. mai 2022

62. nõuab tungivalt, et komisjon osaleks aktiivselt avalikes aruteludes kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil ning investeeriks rohkem teadlikkuse suurendamisse liidu väärtuste kohta, mis on sätestatud ELi lepingu artiklis 2, ja kohaldatavatest vahenditest, sealhulgas aastaaruandest, eriti nendes riikides, kus esineb tõsiseid probleeme; rõhutab, kui oluline on demokraatiavastaste narratiivide vastu võitlemisel strateegiline kommunikatsioon ja sellistele narratiividele reageerimine, selgitades paremini liidu tegevust; kutsub komisjoni seetõttu üles korraldama õigusriigi austamise tähtsuse kohta teavituskampaaniaid; kutsub komisjoni üles käivitama sihtotstarbelise programmi, mis toetaks innovaatilisi algatusi ja mille eesmärk oleks edendada formaalse hariduse andmist, eelkõige õigustöötajatele, samuti informaalset haridust pakkumist õigusriigi ja demokraatlike institutsioonide valdkonnas igas vanuses ELi kodanikele;

63. kohustub pidama liikmesriikide valitsuste ja parlamentidega aastaaruande tulemuste üle korrapäraseid konsultatsioone; kutsub liikmesriike üles tagama, et nende võimalikult kõrgetasemelised esindajad osaleksid aruteludes, mida peetakse Euroopa Parlamendiga õigusriigi teemal; peab äärmiselt kahetsusväärseks, et Poola Seim keeldus 2022. aasta veebruaris kohtumast Euroopa Parlamendi komisjonidevahelise missiooniga ega reageeritud ametlikule kutsele, mis on otseses vastuolus ELi aluslepingute protokoll nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artikliga 9;

64. rõhutab, et õigusriigi puudused liikmesriikides võivad kahjustada liidu välispoliitika usaldusväärsust, eelkõige liidu lähinaabruses, liidu kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides;

65. rõhutab, et sõltumatult tuleks hinnata ka kontrolli ja tasakaalu meetmeid ELi tasandil; kohustub seetõttu taotlema Veneetsia komisjoni uurimust liidu halduse peamiste demokraatlike põhimõtete kohta, eelkõige võimude lahususe, vastutuse ning kontrolli ja tasakaalusüsteemi osas;

o

o o

66. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametile, Euroopa Nõukogule ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.